

Aquesta sardana, dedicada al Pòsit de Pescadors de l'Escala, va ser estrenada per la nostra dissolta "Principal" la diada de la Verge del Carme de l'any 1950.

Any després, l'historiador Esteve Albert, fill del Maresme, casualment em va fer una revelació sorprenent: que aquella melodia era d'un compositor mataroní del segle passat. Recordant aquesta dada, fa un any vaig tenir ocasió de demanar a l'amic Catà, de Mataró, si em podia donar més detalls. Em va proporcionar la fotocòpia que reproduïm d'una circular de protesta editada pels volts de l'any 1945 a Mataró, fent constar la paternitat de la cançó. Els signants, –entre ells l'Esteve Albert–, després d'unes notes biogràfiques del compositor mataroní Nicolau Guañabens i Giralt, –autor entre altres obres d'una òpera estrenada al Liceu l'any 1859–, acaben dient:

"Si no sabemos valorizar y enaltecer como se debe la obra de un gran músico, respetemos al menos el legítimo derecho de propiedad y tengamos la elemental delicadeza de no llegar, ni permitir que se llegue, a la suplantación".

Com es pot comprovar, la lletra original ha sofert les modificacions característiques de les cançons quan esdevenen populars.

Recentment, seguint el fil de la qüestió i gràcies a l'amic Catà, em vaig posar en contacte amb el professor mataroní Nicolau Guañabens i Calvet, renét del compositor. Molt amablement em va fer a mans un treball biogràfic que va publicar l'any 1982 sobre el seu rebesavi i l'adjunta fotocòpia de la partitura autògrafa de la cançó "La Calma".

En aquest treball, el seu autor, amb una imparcial i lloable objectivitat allunyada de qualsevol apassionament familiar, admet la possibilitat que Nicolau Guañabens i Giralt s'hagués inspirat en una melodia popular anterior. Així, diu: "no podem defugir el delicat tema de qui és el vertader autor de la peça. La pregunta clau seria: és Nicolau Guañabens l'autor de "La Calma" o ell es limità a estructurar musicalment i poèticament una tonada o poesia que existia en les arrels de la cultura popular? Val a dir que investigar sobre aquesta qüestió és molt delicat; l'anomenada cultura popular musical sempre ha tingut un desenvolupament molt lliure i, per la seva mateixa naturalesa, es fa difícil de registrar. D'igual manera, la inspiració d'un compositor és un terreny molt voluble: la música està entre les vivències i la creació".

Arribats aquí, em toca ara a mi donar a conèixer un document important que he trobat entre els papers heretats de la meva tia, l'escriptora Caterina Albert. Es tracta d'un exemplar, corresponent al desembre de 1919-març de 1920, del Noticiari de la secció d'excursions de l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona. Entre les cançons populars que hi figuren, n'hi ha una que amb el títol "A l'Hostal de Mataró" correspon, amb lleugeres variants melòdiques i rítmiques, amb el tema de "La Calma". Sabent música, hom pot comprovar en la reproducció que adjuntem.

A més, consta al peu una nota molt interessant: "Cançó amorosa, recollida per en Sebastià Giralt, amb la col·laboració del mestre en Joan Tomàs, de boca de na Maria Giralt". Sembla doncs, que va ser dictada per descendents per branca materna del compositor Nicolau Guañabens i Giralt.